

Työehdot-osasto/Lehto

14.11.2018

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 16.11.2018

HE 219/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

Ehdotetuista muutoksista

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry toistaa sen, minkä lausuimme jo vuosiloman uudistamista koskevaan mietintöön liittyneessä eriävässä mielipiteessämme.

On hyvä, että muutokset esitetään saatettavaksi vihdoin voimaan myös Suomessa. Hallituksen esitystä on kuitenkin muutettava niin, että lisävapaapäivien sijasta työntekijä ansaitsee vuosilomaa ja että vuosilomaa voi ansaita sekä vuosilomalain turvaamalta viideltä viikolta että työehtosopimuksissa sovitulta ajalta siten kuin työaikadirektiivissä ja Euroopan unionin tuomioistuimen tapauksessa C-214/10 Schulte on todettu. Esityksen 7 a §:ssä ehdotettu uusi lisävapaapäivän käsite ei siis vastaa direktiivissä määriteltyä vuosilomaa eikä takaa direktiivin työntekijälle edellyttämää suojaa. Perustelemme esitystämme seuraavasti.

On sinänsä mahdollista, että työaikadirektiivi saatetaan kansallisesti voimaan vain siltä osin kuin kyse on direktiivin takaamasta neljän viikon vuosilomasta. Direktiivi lähtee kuitenkin siitä, että kyse on vähimmäisehdoista, joita paremmin voidaan kansallisesti säätää. Suomessa työntekijä ansaitsee vuosilomalain mukaan lomaa viisi viikkoa silloin, kun työsuhde on kestänyt yli vuoden. Euroopan unionin tuomioistuimessa on tällä hetkellä vireillä kaksi tapausta, joissa oikeuskysymyksenä on, suojaako työaikadirektiivi yli neljän viikon lomaa vai ei (C-609/17 TSN ja C-610/17 AKT). Käsityksemme mukaan näin on. Vaikka direktiivi suojaisikin vain neljän viikon lomaa, Suomessa vuosilomalaissa tunnustettua oikeutta viiden viikon lomaan rapautetaan, jos oikeus lomaan turvataisiin nyt esitetyllä tavalla vain työaikadirektiivin vähimmäisehtojen mukaisena.

Esityksen mukaan lisävapaapäivistä ei kertyisi lomarahaa. Lomarahasta ei ole säännöksiä laissa vaan lomaraha sekä sen kertyminen ja maksaminen perustuu yksinomaan työehtosopimuksiin. Lomarahasta ei tämän vuoksi voi hallituksen esityksen perusteluissa lausua mitään.

Esityksen vaikutuksista

Hallituksen esitys perustuu vuosilomalain uudistamista pohtineen työryhmän mietintöön. Työryhmän tarkoituksena oli asettamispäätöksen mukaan tehdä kustannusneutraaliuteen perustuva ehdotus. Käytännössä

Työehdot-osasto/Lehto

14.11.2018

kustannusneutraalius tarkoittaa työaika-suojelun heikentämistä, koska lähtökohdaksi on otettu työaika-direktiivin vähimmäisehdot eikä Suomessa voimassa oleva parempi kansallinen lainsäädäntö. Itse asiassa uudistus ei edes olisi kustannusneutraali, sillä Suomen valtio on viivytellyt vuosia ennen kuin se on nyt saattamassa voimaan Euroopan unionin tuomioistuimen vuosilomia koskevan oikeuskäytännön. Viivytys on näin ollen merkinnyt työnantajille tähän mennessä jo yli 120 miljoonan euron säästöjä, jos työ- ja elinkeinoministeriön laskelmiin on uskomisen.

Lainsäädännön pitäisi olla selkeää ja ymmärrettävää. Nykyhallitus on myös korostanut hallinnollisen taakan vähentämisen tärkeyttä. Esitys ei vie eteenpäin kumpaakaan näistä tavoitteista. Esittämällä lisä-vapaapäiviä vuosiloman sijasta jo nyt sekavasta vuosilomalaista tulisi yhä sekavampaa ja vaikeammin ymmärrettävää. Työnantajan olisi lisäksi erotettava lisä-vapaapäivät vuosilomapäivistä, mikä lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa.

Esityksessä väitetään kustannusten olevan korkeammat, jos lisä-vapaapäiviä käsiteltäisiin kuten vuosilomaa (HE, s. 14). Mitään tarkempaa arviota väitetyistä kustannussäästöistä ei esityksessä kuitenkaan ole. Myöskään lisääntyvän hallinnollisen taakan aiheuttamia kustannuksia ei ole arvioitu. Viittaamme palkkahallinnon asiantuntijan Antti Kondelinin 10.8.2018 lausuntopalveluun antamaan lausuntoon. Toivomme, että valiokunta tutustuu lausuntoon ja tarvittaessa kuulee Kondelinia. Lausunnossa on perusteellisesti ja asiantuntevasti käsitelty esityksen käytännön toteuttamista ja siitä aiheutuvia hankaluuksia.

Hallituksen esityksessä ei lausuta mitään siitä, miten lisä-vapaapäivät vaikuttaisivat esimerkiksi työttömyysturvaan ja eläkkeisiin. Siitä, kertyisikö lisä-vapaapäivistä eläkettä kuten vuosilomasta, keskusteltiin työ- ja elinkeinoministeriön järjestämässä tilaisuudessa. Tällöin sosiaali- ja terveysministeriön sekä Eläketurvakeskuksen edustajat totesivat, että lisä-vapaapäivistä kertyisi eläkettä. Eläkkeen kertyminen on kuitenkin jostain syystä jäänyt pois esityksestä. Lisätyön välttämiseksi valiokunnan olisi hyvä todeta, että eläkettä kertyy. Myös se, miten lisä-vapaapäivät vaikuttaisivat työttömyysturvaan, on syytä lausua.

Hallituksen esityksen mukaan työskentely osasairauspäivärahalla ei katkaisisi sairauspoissaolon yhdenjaksoisuutta työkyvyttömyyden jatkuessa. Tällainen tulkinta voi toteutuessaan vähentää halukkuutta osasairauspäivärahasta sopimiseen.

Lakiesityksen voimaantulosta

Mitään syytä ajoittaa muutosta vuosilomakauden alkuun ei ole. Työntekijöiden oikeuteen pääsemisen takaamiseksi on näin ollen syytä saattaa vuosilomalain muutos ja sen soveltaminen voimaan niin pian kuin

Työehdot-osasto/Lehto

14.11.2018

mahdollista. Lykkääminen vain lisää oikeudenmenetyksiä. Työntekijällä on joka tapauksessa oikeus saada vahingonkorvausta kuten tapauksessa C-282/10 Dominguez on todettu.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

lakimies Anu-Tuija Lehto
anu-tuija.lehto@sak.fi
puh. 040 778 1080